

Doğal Gübre Taşları

Natural Fertilizer Stones

Deniz İskender ÖNENÇ, Necmi KIRAL, Beyhan SAYIN

MTA Genel Müdürlüğü, Maden Etüd ve Arama Dairesi

ÖZ

Gübreler; başlı başına %50nin üzerinde verimlilik artışı sağlayan bununla birlikte tarımsal üretim sonucu toprakta eksilen bitki besin maddelerinin, toprağa geri kazandırma işlevinin yanında gıda güvenliği, yaşam kalitesini yükseltme ve açlıkla mücadelede çok önemli katkı sağlarlar.

Ülkemizin, ithalatta 1. sıraya aldığı petrol ürünlerinden sonra dışarıya en fazla döviz ödediğimiz sektör gübre sektörüdür.

Ülkemizde fosfat yatakları olmasına karşın işletilmemeleri ve/veya işletilmelerinin düşünülmesi nedeniyle gübre ve hammaddelerine yönelik ithalatta devam etmektedir. Bu süreç içinde iç pazarda jipslerin gübre hammaddesi olarak kullanımı Orta Anadolu da başlamış ve daha sonra ise fosfat kayası öğütülerek toprağa verilmiş ve iyi sonuçlar alınmıştır.

Son zamanlarda Leonardit (yanmayan kömürlü toprak) Pomza ile karıştırılarak doğal gübreler oluşturulmuş ve dış pazarda rağbet görmeye başlamıştır.

Ülkemizde gübre doğal taşı kapsamında olacak Leonardit, Gıdya, Fosfat Kayası, Torba, Bitümlü şeyl ve mamlar ile tüfler çok geniş alanlarda mostra vermektedir.

2005 yılı çalışmalarında Muş ve Şırnak dolaylarından aldığımız numuneler (bitümlü şeyl ve mamlar) ise bu malzemelerin doğal kompoze gübre, doğal fosfat gübresi ve doğal nitrat gübreleri olarak kullanımını belirlemeye yöneliktir.

ABSTRACT

Fertilizers create an augment in the efficiency by 50%, fundamentally. Furthermore, they help to enrich the aliments consumed by plants in the soil, increase the nutrient reliability, raise the living conditions and combat with the starvation.

After the petroleum, which is the number one of our country's imported materials list, fertilizers are in the second place as spending of the foreign currency.

Although there are reserves of the phosphate in our country, the import of the fertilizer and its raw materials is pursued since they have not been operated or not thought to operate.

In such a situation, the use of these as the raw material of the fertilizer have begun in the Central Anatolia and then pieces of grinded phosphate rocks have been added to the soil. This has resulted well.

Nowadays, mixing the pumice with the leonardite, which is the soil with the incombustible coal, produces some kinds of natural fertilizers and this product is demanded in international markets.

There are exposures of the leonardite, the phosphate rock, the peat, the bituminous shale, the marl, and the tuff as under the property of the natural fertilizer stone, in large areas.

In the studies of the 2005, the samples of the bituminous shale and the marl from the Cities of Şırnak and Muş shows after testing that they have the usages as the compound fertilizer, the natural fertilizer stone and the nitrate fertilizer.

